



РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

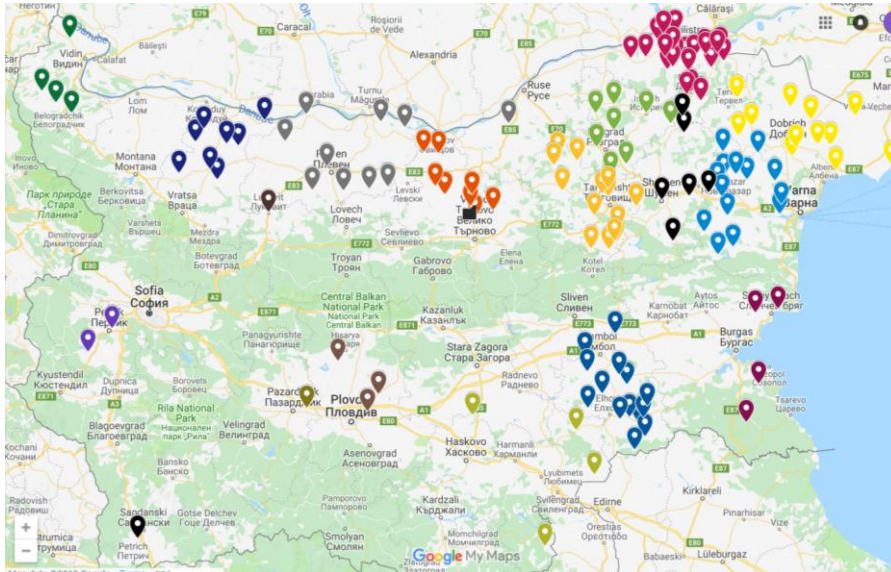
Министерство на земеделието, храните и горите

Българска агенция по безопасност на храните

## АНТРАКС (ANTHRAX)

### 1. Разпространение:

В България, за периода от 1985г. до 2018 г. са регистрирани 164 населени места, в които е установен антракс, с 287 заболели животни и 89 заболели хора. За периода са регистрирани два смъртни случая при хора: през 1997 г. в с. Осоица, Софийска област и през 2015 г. в с. Млада Гвардия, Варненска област.



Карта 1. Географското разпространение на антраксите полета в страната

### 2. Епидемиология:

Причинител: *Vacillus anthracis*

Възприемчиви видове: Всички видове селскостопански и диви бозайници, предимно тревопасни. Боледуват и всеядни бозайници, и човекът.

Трансмисия: Причинителят прониква през наранената лигавица и кожа, които са „входна врата“, както и по алиментарен път. На мястото на проникването антраксите спори прорастват и бацилът се размножава, като отделя токсични субстанции. При устойчивите животни процесът остава локален/свине/, а при по-възприемчивите бацилите се разнасят чрез лимфата и кръвта в целият организъм и предизвикват серозно-хеморагични отоци.

### 3. Диагноза:

Инкубационен период - варира от 1 ден до 2 седмици, средно от 3 до 5 дни.

Клинични признаци: Характерни са три форми на протичане на болестта - свръхостра, остра и подостра.

*Свръхострата форма* протича с прояви на мозъчна апоплексия. Наглед здрави животни, внезапно падат на земята, приритват и отделят от носа и ануса кърваво-пенести изтечения.

Може да се наблюдава треперене, затруднено дишане, слаб пулс и цианоза на лигавиците. Смъртта настъпва за 15-20 мин.

*Остра форма* протича като тежка септицемия със силна треска, учестено дишане, отпадналост, зачервени конюнктиви, понякога с хеморагии по лигавиците, запек, а след това и диария. Характерни са кървави изтечения от всички телесни отвори. Секретите и екскретите често са примесени с кръв. Появяват се възпалителни отоци, горещи и болезнени най-често в областта на гърдите и корема. Може да има аборти. Смъртта настъпва бързо.

*Подострата форма* се проявява като острата, но протича по-протрахирано (5-8 дни). Обикновено завършва летално, но има и случаи на оздравяване. Частен случай на проява на подострата форма е кожната форма (карбункулозна), обикновено на „входната врата“, с поява на отток във вид на карбункул, топъл и болезнен, синкаво-червен с конусовиден връх, който по-късно некротизира и се превръща в язва. Може да бъде и в областта на устата, под формата на везикули (*Pustula maligna*), по-често при говедата и конете.

При овцете и козите антракса протича в апоплектична форма. При говедата- най-често в остра, а при конете като колики с висока температура (39,5-41 С). При свинете се проявява локално, като се засягат подчелюстните лимфни възли и тонзилите. Температурата е 41-42 С, има отток в областта на гърлото, който преминава към шията и достига до гърдите (антраксна ангина). Животните умират от задушаване след 1 до 5 дни. При свинете болестта може да се прояви и в септицемична форма без отток в гърлото, както и в субклинична форма.

#### **4. Мерки за превенция и контрол:**

##### Законодателство:

- [Закон за ветеринарномедицинската дейност;](#)
- [Наредба № 9/28.01.2006 г. за мониторинг на зоонозите за профилактика, ограничаване и ликвидирането им;](#)
- [Директива 2003\(99\) ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17.11.2003, относно мониторинга на зоонозите и заразните агенти, причиняващи зоонози, за изменение на Решение 90\(424\) ЕИО и за отмяна на Директива 92\(117\) ЕИО;](#)
- [Наредба № 23 от 14.12.2005 г. за реда и начина за обявяване и регистрация на заразните болести по животните;](#)

##### Мерки БАБХ:

- [Програма за профилактика, надзор и контрол на болестта антракс в България през 2019-2021 г.](#)
- Взимане на проби от съмнителни за заболяването умрели животни
- Еднократна ваксинация на всички говеда и еднокопитни над тримесечна възраст и овце над двумесечна възраст, както и на всички такива, закупени след извършената ваксинационна кампания от населени места, в които ваксинация срещу антракс не се провежда - в населени места, в които през последните **50 години** е регистриран еднократно антракс при животните за следните области- **Варна, Добрич, Разград, Силистра, Търговище и Шумен;**
- Еднократна ваксинация на всички говеда и еднокопитни над тримесечна възраст и овце над двумесечна възраст, както и на всички такива, закупени след извършената ваксинационна кампания от населени места, в които ваксинация срещу антракс не се провежда - в населени места, в които през последните **30 години** е регистриран еднократно антракс при животните за **останалите области от страната;**

- Двукратна ваксинация (пролет и есен) на всички говеда и еднокопитни над тримесечна възраст и овце над двумесечна възраст, както и на всички такива, закупени след извършената ваксинационна кампания от населени места, в които ваксинация срещу антракс не се провежда- **в населени места, в които е регистриран повече от един случай на болестта при животни през последните 50 години (стационарни антраксни огнища);**
- Спешна ваксинация на възприемчиви животни при констатиране на случай на антракс;

#### Лабораторна диагноза :

- Материали за лабораторно изследване за болестта антракс се вземат след смъртта на животното, както следва:
- ухо, отрязано в основата между две лигатури, след което пререзната повърхност се покрива с памук напоен с 2% формалин;
- кръвни натривки върху предметни стъкла, от които две с тънък слой кръв за микроскопско изследване и две с дебел слой за посеви;
- материал от свине се взема от едематозните части около гърлената област и ако трупът е отворен се изпращат задгълътчни и подчелюстни лимфни възли и далак;
- ако трупът е отворен при едри, дребни преживни и коне за лабораторно изследване се изпраща парче от далак взет и опакован надеждно, изключващ възможността от заразяване.

Пробите се изпращат индивидуално опаковани и идентифицирани с попълнено съпроводително писмо до НДНИВМИ.

#### Дейности, делегирани на ЧПВЛ:

- пасивен надзор, докладване на всяко съмнение за възникване на болестта на официален ветеринарен лекар/съответната ОДБХ,
- извършване на ваксинация, докладване на поствакцинални реакции на официален ветеринарен лекар/съответната ОДБХ.

#### **5. Линк за актуална информация:**

- Интернет страница на БАБХ

Програма за профилактика, надзор и контрол на болестта антракс в България през 2019-2021 г. <https://tinyurl.com/y2wvyato>

Разработени документи <https://tinyurl.com/y4qletap>

- Световна организация по здравеопазване на животните (ОИЕ)

[http://www.oie.int/index.php?id=169&L=0&htmfile=chapitre\\_anthrax.htm](http://www.oie.int/index.php?id=169&L=0&htmfile=chapitre_anthrax.htm)

[http://www.oie.int/fileadmin/Home/eng/Health\\_standards/tahm/2.01.01\\_ANTHRAX.pdf](http://www.oie.int/fileadmin/Home/eng/Health_standards/tahm/2.01.01_ANTHRAX.pdf)